

18839

ԲԵՐԳԱԿԱՆ ԹԻԻ 1

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵՐԵՔ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

ԽԱՌՆ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ

Հ. ԳԵՈՐԳ Վ. ՓԱՆՉԻԿԵԱՆ

ՄԽԻԹ ՈՒԽՏԷ

ՎԻԵՆՆԱ

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

1932

891.99

90-21

891.99

90-21

413

ՇԱՐ ԹԱՏՐԵՐԳԱԿԱՆ ԹԻԻ 1

ԹՇՆԱՄՈՒԹԻԻՆ

ԵՒ

ՀԱՇՏՈՒԹԻԻՆ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻԻՆ ԵՐԵԲ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

ԽԱՌՆ ԽՈՒՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵՑ

Հ. ԳԵՈՐԳ Վ. ՓԱՆԶԻԿԵԱՆ

ՄԵԻԹ. ՈՒԽՏԵ

ՎԻԵՆՆԱ

ՄԵԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

1932

38358 ա. հ.

ԱՆՁԻՆՔ

ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ ՊԵՏՐՈՍ, ներքին խորհրդա-
կան:

ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ ԱՐԱՄ, զաւակը:

ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ ԱՆՏՈՆ, կօշկակար:

ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ ԶԱՊԷԼ, Անտոնին որդեգիրը:

ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ԱՐՍԷՆ, մեծ գործարանատէր:

ԽԱԶԵՐԵԱՆ ՄԻՔԱՅԷԼ, գործակատարը:

ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԳԱԲՐԻԷԼ, ատենադպիր:

ԼԻԻԼԷՃԵԱՆ ԹՈՐՈՍ, Անտոնին գործավարը:

ԱՆՈՒՇԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ, Պետրոսին ծա-
ռան:

ՏԵՍԱՐԱՆ

Պարզ սենեակ մը. աջ կողմը կօշկակարի
սեղան, աթոռակներով եւ ձեռքի գործիք-
ներով. ձախ կողմը սեղան մը եւ մի քանի
աթոռ:

Կատակերգութեանս երեք նուագներուն
նօթաները՝ դաշնակի ընկերակցութեամբ,
կարելի է ստանալ առանձին. դիմել Մլխիթ-
գրավաճառութեան:

ԹՇՆԱԾՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Ա.

ՏԵՍԻԼ Ս.

ԹՈՐՈՍ

(Կօշիկ մը գնեկով զբաղած)

Սկզբնաղբութեան Ա. երգ:

Ինչո՞ւ եղայ ես կօշկակար.

Անիծեա՛լ օր որ ծընար.

Շատ դառն է գործս եւ շատ գրճուճ.

Ի՛նչպէս տանիմ այս ծանր լուծ:

Առտու կանուխ, ժամը հինգէն,

Շարժիլ չըկայ աթոռէն.

Գործէ՛, գործէ՛ մինչ ուշ գիշեր.

Նիստ ու կեր միշտ խեղճ բաներ:

Ա՛լ ես ձանձրացայ այս գործէն. երբեք
չեմ կրնար ներել իմ ծնողքիս որ զիս կօշ-
կակար ըրին: Ուրիշներ իշխանական կեանք

կը վարեն, իսկ մենք միշտ հող պիտի տանինք, կամ պիտի աշխատինք որ ուրիշներ չուայլութեամբ ապրին: (Աթոռակիմ վրայ կը նստի) Ուստառակութիւն է ասիկա. շատ գէշ կարգադրուած է ասիկա: (Աշխատելու կը սկսի)

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԹՈՐՈՍ, ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ, ԱՆՏՈՆ

ՅՈՎՀ. — (Ծառայի պաշտօնական զգեստով, կարմիր քիթով ներս կը մտնէ) Բարի լոյս. Թորոս. ի՞նչ, արդէն գործի՞ ես սկսեր:

ԹՈՐ. — (Բարկացած) Բնականաբար, մենք պէտք է որ անպատճառ աշխատինք, ապա թէ ոչ հաց չկայ: Նա քեզի պէս հանգըստաւէտ կեանք չունիմ, որ առտու կանուխ կարմիր քիթս պտոյտի տանիմ:

ՅՈՎՀ. — (Ծիծաղելով) Թորոս, այսօր դուն ձախ կողմէն ելեր ես: Ձգուանք, դժգոհութիւն կ'ելլէ բերնէդ. եղբայր, վիճակէդ միշտ դո՛ւ եղիր, ա՛յս է էականը:

ԹՈՐ. — Ես վիճակէս դո՛ւ ըլլա՛մ..., անշուշտ դո՛ւ կ'ըլլայի, եթէ քեզի պէս դորժ մ'ունենայի. կրկէսի մէջ մաքրուած կապկի մը պէս հազուեր սըքուեր ես, աղուոր կ'ուտէս կը խմես, լեցուն ամսական կ'առնես,

ազատ, անգործ կեանք կ'անցընես, հարկաւ վիճակէդ դո՛ւ կը մնաս: Իսկ ես, պէտք եմ առտու կանուխ, ժամը 5ին արդէն չոր աթոռակին վրայ նստիլ, մինչեւ իրիկունը ուշատեն բանիլ եւ ի փոխարէն ընդունիլ չնչին վարձք մը եւ ողորմելի սնունդ մը: Ինծի նայէ, այս աշխարհիս վրայ շատ անհաւասար կերպով բաշխուած են առաւելութիւնները:

ՅՈՎՀ. — Եթէ դուն այսպէս տրտունջներով պիտի քննադատես, ես կ'ելլեմ կ'երթամ: Ասի ամենեւին իսկ բարեկամութիւն չէ, միշտ վիճակիս վրայ նախանձիլ եւ երեսօ գարնել: (Նրթալ կ'ուզէ)

ԹՈՐ. — (Ոտքի ելլելով) Ո՛չ, սիրելի բարեկամս, զիս սխալ հասկցար. ես քու վիճակիդ վրայ նախանձած չունիմ, բայց միայն իմ հին բարկութիւնս վրաս կու գայ, երբ կը մտածեմ որ իմ վարպետիս եղբայրը, քու Պարոն խորհրդականդ, ինչպիսի՞ կեանք կը վարէ, իսկ իմ բարի վարպետս, ամենադառն թշուառութեան մէջ կը գալարի: Քու վարպետդ կրնար քիչ մը օգնել իմ վարպետիս: Վարպետիս բարի կիներ տրտմութենէ մեռաւ եւ հիմայ իր Ձապէլ աղջկան հետ յետին խեղճութեան մէջ կ'ապրի: Եթէ վարպետս

կը վարեն, իսկ մենք միշտ հող պիտի տանինք, կամ պիտի աշխատինք որ ուրիշներ չուսուցանենք ասորին: (Աթուակին վրայ կը նստի) Ուստի առաջարկուեցին է ասիկա: Նոյն օրէն կը կարգադրուած է ասիկա: (Աշխատելու կը սկսի)

ՏԵՍԻԼ Բ.

ԹՈՐՈՍ, ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ, ԱՆՏՈՆ

ՅՈՎՀ. — (Ծառայի պաշտօնական գգեստով, կարմիր քիթով ներս կը մտնէ) Բարեկոյս. Թորոս. ի՞նչ, արդէն դործի՞ ես սկսեր:

ԹՈՐ. — (Բարկացած) Բնականաբար, մենք պէտք է որ անպատճառ աշխատինք, ապա թէ ոչ հաց չկայ: Ես քեզի պէս հանգըստաւէտ կեանք չունիմ, որ առտու կանուխ կարմիր քիթս պտոյտի տանիմ:

ՅՈՎՀ. — (Ծիծաղելով) Թորոս, այսօր դուն ձախ կողմէն ելեր ես: Զղուանք, դժգոհութիւն կ'ելլէ բերնէդ. եղբայր, վիճակէդ միշտ դո՛հ եղիր, ա՛յս է էականը:

ԹՈՐ. — Ես վիճակէս դո՛հ ըլլամ... , անշուշտ դո՛հ կ'ըլլայի, եթէ քեզի պէս դործ մ'ունենայի. կրկէսի մէջ մաքրուած կապկի մը պէս հագուեր սըքուեր ես, աղուոր կ'ուտէս կը խմես, լեցուն ամսական կ'առնես,

աղատ, անգործ կեանք կ'անցընես, հարկաւ վիճակէդ դո՛հ կը մնաս: Իսկ ես, պէտք եմ առտու կանուխ, ժամը 5ին արդէն չոր աթոռակին վրայ նստիլ, մինչեւ իրիկունը ուշատեն բանիլ եւ ի փոխարէն ընդունիլ չնչին վարձք մը եւ ողորմելի սնունդ մը: Ինծի նայէ, այս աշխարհիս վրայ չատ անհաւասար կերպով բաշխուած են առաւելութիւնները:

ՅՈՎՀ. — Եթէ դուն այսպէս տրտունջներով պիտի քննադատես, ես կ'ելլեմ կ'երթամ: Ասի ամենեւին իսկ բարեկամութիւն չէ, միշտ վիճակիս վրայ նախանձիլ եւ երեսս գարնել: (Երթալ կ'ուզէ)

ԹՈՐ. — (Ոտքի ելլելով) Ո՛չ, սիրելի բարեկամս, զիս սխալ հասկցար. ես քու վիճակիդ վրայ նախանձած չունիմ, բայց միայն իմ հին բարկութիւնս վրաս կու գայ, երբ կը մտածեմ որ իմ վարպետիս եղբայրը, քու Պարոն խորհրդականդ, ինչպիսի՞ կեանք կը վարէ, իսկ իմ բարի վարպետս, ամենադառն թշուառութեան մէջ կը գալարի: Քու վարպետդ կրնար քիչ մը օգնել իմ վարպետիս: Վարպետիս բարի կիներ տրտմութենէ մեռաւ եւ հիմայ իր Զապէլ աղջկան հետ յետին խեղճութեան մէջ կ'ապրի: Եթէ վարպետս

դռնէ արուեստէն հասկնար, այն ատեն բան մը կ'ըլլար. ինքը ստիպուեցաւ իր աներոջմէ վրան առնել այս խանութը իր ընտանիքին դռնէ կեանքը պահպանելու համար: Գործը ես կը դարձնեմ եւ բոլոր ըրածը ինծմէ սորված է:

ՅՈՎՀ. — Ես ամէն բան գիտեմ, Թորոս, շատ տխուր եղելութիւն է: Քու վարպետդ երբեմն լաւ օրեր տեսած է: Բայց մէյ մը օտար աշխարհ երթալէն վերջը, պէտք էջը դարձեալ հայրենիքը դառնալ: Իմ տէրս, քու վարպետիդ եղբայրը, այն ատեն անոր բաւական մեծ գումար մը տուած էր, սակայն ամէն բան սպառեց նոյն իսկ իր բոլոր ժառանգութիւնը:

ԹՈՐ. — (Ընդմիջելով) Այո՛, ձախորդ ձեռնարկութիւններով կորսնցուցած է եղեր:

ՅՈՎՀ. — Այո՛, այսպէս կ'ըսեն: Եւ յետոյ շատ խեղճ վիճակի մէջ հոս եկաւ եւ ուղեց որ իր եղբայրը զինքը դարձեալ ընդունի:

ԹՈՐ. — (Բարկացած) Այո՛, ասիկա իր եղբօրը անհրաժեշտ պարտքն ու պարտականութիւնն էր. սակայն քովէն վճռուեց երեսը նետելով 2000 ֆր. գումար մը, եւ այն պայմանով որ եթէ քաղաքին մէջ մնալ ուզէ,

այլ եւս Շիշմանեան պիտի չկոչուի, հապա Պօղոսեան, եւ մէյ մըն ալ երբեք անոր տունը ոտք պիտի չկոխէ:

ՅՈՎՀ. — Այո՛, եւ ասիկա գրաւոր կերպով ստիպուեցաւ իմ պարոնիս յանձնել: (Ծածկաբար) Եւ յետոյ քու վարպետդ աղքատ կօշկակարի մը աղջկան հետ կարգուեցաւ:

ԹՈՐ. — (Ընդմիջելով) Բարեբախտութիւն մը եղաւ ասիկա իրեն: Վարպետիս աները քիչ յետոյ մեռաւ: Վարպետս քիչ մը դրամ ժառանգեց եւ սկսաւ ինծի հետ աղէկ թէ գէշ կօշկակարութիւն ընել: Գրեթէ 18 տարի է ի վեր միասին այս խաղը կը շարունակենք եւ կ'ապրինք, թէեւ խեղճ կերպով:

ՅՈՎՀ. — Ո՛հ, ցաւալի է այս:

ԹՈՐ. — Շա՛տ ցաւալի: Երկու եղբայրներ, մէկը շատ հարուստ միւսը շատ աղքատ. եւ հարուստը չ'օգնէր աղքատին, ասիկա շատ ցաւալի, ողբալի է: (Բռնակցիք սեղմելով) Ո՛վ Աստուած իմ, եթէ կարենայի մէյ մը մէջերնին մտնել:

ՅՈՎՀ. — Իրաւունք ունիս, Թորոս. բայց ո՛վ կրնայ փոխել ասիկա: Քու վարպետդ այնչափ հպարտ է որ երբեք չի խոնարհիր իր

գոնէ արուեստէն հասկնար, այն ատեն բան մը կ'ըլլար. ինքը ստիպուեցաւ իր աներոջմէ վրան առնել այս խանութը իր ընտանիքին գոնէ կեանքը պահպանելու համար: Գործը ես կը դարձնեմ եւ բոլոր ըրածը ինծմէ սորված է:

ՅՈՎՀ. — Ես ամէն բան գիտեմ, Թորոս, շատ տխուր եղելութիւն է: Քու վարպետդ երբեմն լաւ օրեր տեսած է: Բայց մէյ մը օտար աշխարհ երթալէն վերջը, պէտք է՛ր դարձեալ հայրենիքը դառնալ: Իմ տէրս, քու վարպետիդ եղբայրը, այն ատեն անոր բաւական մեծ գումար մը տուած էր, սակայն ամէն բան սպառեց նոյն իսկ իր բոլոր ժառանգութիւնը:

ԹՈՐ. — (Ընդմիջելով) Այո՛, ձախորդ ձեռնարկութիւններով կորսնցուցած է եղբւր:

ՅՈՎՀ. — Այո՛, այսպէս կ'ըսեն: Եւ յետոյ շատ խեղճ վիճակի մէջ հոս եկաւ եւ ուղեց որ իր եղբայրը զինքը դարձեալ ընդունի:

ԹՈՐ. — (Բարկացած) Այո՛, ասիկա իր եղբորը անհրաժեշտ պարտքն ու պարտակալութիւնն էր. սակայն քովէն վռնտեց երեսը նետելով 2000 Փր. գումար մը, եւ այն պայմանով որ եթէ քաղաքին մէջ մնալ ուզէ,

ա՛յլ եւս Շիշմանեան պիտի չլուչուի, հապա Պօղոսեան, եւ մէյ մըն ալ երբեք անոր տունը ոտք պիտի չկոխէ:

ՅՈՎՀ. — Այո՛, եւ ասիկա գրաւոր կերպով ստիպուեցաւ իմ պարոնիս յանձնել: (Ծածկաբար) Եւ յետոյ քու վարպետդ աղքատ կօշկակարի մը աղջկան հետ կարգուեցաւ:

ԹՈՐ. — (Ընդմիջելով) Բարեբախտութիւն մը եղաւ ասիկա իրեն: Վարպետիս աները քիչ յետոյ մեռաւ: Վարպետս քիչ մը դրամ ժառանգեց եւ սկսաւ ինծի հետ աղէկ թէ գէշ կօշկակարութիւն ընել: Գրեթէ 18 տարի է ի վեր միասին այս խաղը կը շարունակենք եւ կ'ապրինք, թէեւ խեղճ կերպով:

ՅՈՎՀ. — Ո՛հ, ցաւալի է այս:

ԹՈՐ. — Շա՛տ ցաւալի: Երկու եղբայրներ, մէկը շատ հարուստ միւսը շատ աղքատ. եւ հարուստը չ'օգնեւ աղքատին, ասիկա շատ ցաւալի, ողբալի է: (Բռուցքը սեղմելով) Ո՛վ Աստուած իմ, եթէ կարենայի մէյ մը մէջերնին մտնել:

ՅՈՎՀ. — Իրաւունք ունիս, Թորոս. բայց ո՞վ կրնայ փոխել ասիկա: Քու վարպետդ այնչափ հպարտ է որ երբեք չի խոնարհիր իր

եղբոր առջեւ. կը նախընտրէ թշուառութեան մէջ գործը շարունակել:

ԹՈՐ. — Ծիշդ ալ այսպէս կ'ընէ. մենք մուրացկանութիւն չենք ըներ եւ անօթի ալ չենք մնար. եւ եթէ երբեմն ալ մեր ճակատագրին դէմ տրտնջենք, այն ալ մեր տոչորած սիրտը զովացնելու համար է:

ՅՈՎ. — Ծիշդ է, պէտք չէք յուսահատիլ, ո՛վ գիտէ, ի՞նչ կ'ըլլայ, ի՞նչ չ'ըլլար: (Ծածկաբար) Ինծի նայէ՛, օրիորդ Ձապէլ հո՞ւ է:

ԹՈՐ. — Ի՞նչ, դարձեալ բա՞ն մը ունիս:

ՅՈՎ. — (Գրպանէն վարդագոյն նամակ մը հանելով) Օհօ՛, նամա՞կ մը, նայէ՛, նայէ՛:

ԹՈՐ. — Ո՛հ, Պարոն Արամ ի՞նչպէս կը համարձակի մեր Ձապէլին մօտենալ. կարելի չէ երբեք այսպիսի բան մը: Ո՛վ Աստուած իմ, եթէ վարպետս գիտնայ որ Ձապէլ իր ատելի եղբոր դաւկին համակրած է, մեծ դժբախտութիւն մը տեղի կ'ունենայ:

ՅՈՎ. — Նմանապէս Արամին հայրն ալ պիտի բարկանայ: Բայց ինծի նայէ՛, Թորոս, մենք այս երկու համակիրներուն օգնելու

ենք. ես նամակաբեր սիրոյ չաստուած կ'ըլլամ, դուն ալ գաղտնի նամակատուի:

ԹՈՐ. — Շատ լաւ, բայց կը յուսա՞ս թէ ասոնք իրենց փափաղին պիտի հասնին:

ՅՈՎ. — Այն ատեն Պարոն Արամը անձնասպան կ'ըլլայ:

ԹՈՐ. — (Տրտնագին) Իսկ մեր Ձապէլին վիճա՞կը ի՞նչ կ'ըլլայ:

ՅՈՎ. — Ձինքն ալ միասին կը սպաննէ: Անշուշտ նախ ինք զինքը կը սպաննէ եւ յետոյ զՁապէլ:

ԹՈՐ. — Ձարհուրելի բան է այս: Բայց եթէ չհանդիպցընէ:

ՅՈՎ. — Անիկա կը հանդիպցընէ, միշտ երկու զնդակ կ'ունենայ, անշուշտ զնդակներէն մէկը կը հանդիպի:

ԹՈՐ. — Ո՛հ, ի՞նչպէս կընաս այսպիսի գէշ կատակներ ընել. ես սարսուռ կը զգամ:

ՅՈՎ. — (Նամակը կու տայ) Ահա նամակը, լաւ պահէ՛:

ԹՈՐ. — (Նամակը կը պահէ) Դուն այս մասին կընաս լիովին վստահ ըլլալ: Ինծի նայէ՛, վարպետին դալը կը լսեմ, զքեզ հոս գտնելուն վրայ պիտի զարմանայ:

ԱՆՏ. — Օ՛հ, Պարոն Յովհաննէս, ո՞ր հոյլը զձեզ բերաւ:

ՅՈՎՀ. — Ուզեցի իմ Թորոս բարեկամիս փոքր այցելութիւն մը տալ:

ԱՆՏ. — Ի՞նչպէս է իմ հարուստ Պարոն եղբայրս:

ՅՈՎՀ. — Շնորհակալ եմ պարոն, շատ աղէկ է: Հիմայ կեանք կայ, կենդանութիւն կայ տան մէջ. ամէն օր մեծ հացկերոյթ, խրախճանք, եւայլն, եւայլն:

ԱՆՏ. — Այնպէ՛ս: Անտարակոյս իր զաւակը կը նշանուի կամ ասոր նման բան մը:

ՅՈՎՀ. — Ոչ. Պրազիլիայէն բարձրապատիւ այցելու մը ունինք: Ձեր մօրեղբայրը եկած է, հարուստ մեծ գործարանատէրը:

ԱՆՏ. — (Ուրախացած) Ի՞նչ: Մօրս եղբա՞յրը, մօրեղբայրս հո՞ս է ուրեմն. եւ եղբայրս ինծի ամենեւին լուր չի տար, հէ՛:

ՅՈՎՀ. — Պիտի չուզէ անոր ըսել որ իր աղքատ եղբայրը հոս կը բնակի: Ո՛վ գիտէ, ի՞նչ սուտ բաներ ըսած է Ձեր ո՛ւր գտնուելուն մասին: Մեծափարթամ մօրեղբայրը ոչ գոք ունի, ո՛չ կին, ո՛չ զաւակ. Ձեր պարոն եղբայրը անոր մի միակ ժառանգորդը ըլլալու կ'աշխատի:

ԱՆՏ. — Թո՛ղ ուղածին պէս աշխատի. ես հարստութեան ետեւէն չեմ իյնար, ինծի աղքատութիւն վիճակուած է: Սակայն կը բաղձայի մէյ մը մօրեղբայրս տեսնել:

ԹՈՐ. — Վարպե՛տ, ինչո՞ւ Ձեզի աղքատութիւն վիճակուած է եղեր. տեսնե՛նք, թերեւս զոյգ մը 5^{րդ} հազարնոց կը փրցնենք: Այո՛, ճիշդ է թէ աղքատութիւնը ամօթ չէ, սակայն պէտք չէ ալ կարծեմ հպարտ ըլլալ: Զոյգ մը 5 հազարնոց դրամապանակին մէջ լաւագոյն է, քան թէ անօթութիւն մարմնոյն մէջ:

ԱՆՏ. — Ի՞նչ, դուն վիճակէդ դո՛հ չե՞ս:

ԹՈՐ. — Ոչ, ես չեմ ըսեր թէ դժգոհ եմ. բայց կը մտածեմ թէ ի՛նչ աւելի աղէկ պիտի ըլլար, եթէ փոխանակ չոր հաց ու պանիր ուտելու, սագի փառաւոր խորոված ուտէինք, եւ կամ խեղճուկրակ ուտելիք մը ճարելու համար, փոխանակ ամբողջ օր մը դրամի ետեւէն վազելու, ձեռքերնիս դրպան խօթելով ոսկի մը հանէինք, ի՛նչ աղէկ պիտի ըլլար, այնպէս չէ՞, վարպետ:

ԱՆՏ. — Այո՛, աղէկ կ'ըլլար, բայց դիտես որ ապագան մեզի այսպիսի յոյսեր չի ներշնչեր, եւ ես երբեք մուրացկանութիւն

չեմ ընեմ. թո՛ղ ի՛նչ որ կ'ուզէ, ըլլայ: Բայց ես շատ կը փափագէի մօրեղբայրս գոնէ անդամ մը տեսնել, եւ սակայն չեմ համարձակիր փափագս ներկայացնելու, քանի որ եղբորս հետ միաբանած կրնայ ըլլալ:

ԹՈՐ. — Կեցէ՛ք, լաւ խորհուրդ մը գիտեմ: Յովհաննէս, մեր բարեկամը, կ'օգնէ մեզի Զեր փափագը իրագործելու:

ՅՈՎՀ. — Սիրով, բայց այս բանիս մէջ իմ անունս պիտի չխառնէք, որովհետեւ պաշտօնս անմիջապէս կը կորսնցնեմ, եթէ իմացուի որ իմ մատու կայ մէջը:

ԱՆՏ. — Ո՛չ, ե՛ս ալ ասիկա չեմ ուզեր:

ԹՈՐ. — Ո՛չ, ո՛չ, չենք ուզեր որ դուն մեզի համար ֆուստուիս: Յովհաննէ՛ս, քու ընեիքդ պարզապէս նամակ մը գաղտնաբար մօրեղբոր սենեկին մէջ դնել է. եւ ոչ ոք պիտի իմանայ թէ այս նամակը ի՛նչպէս հոն մտած է: Թերեւս պարոն մօրեղբայրը այնչափ գաղտնապահ ըլլայ եւ պարոն խորհրդականին այս մատին բան մը չըսէ:

ՅՈՎՀ. — Ասիկա կ'ըլլայ. եւ գիտցէ՛ք, պարոն մօրեղբայրը շատ սիրալիր եւ արդար պարոն մըն է:

ԱՆՏ. — Ո՛հ, կը ճանչնամ ես զինքը,

ասպա թէ ոչ չէր կրնար իմ բարեսիրտ մօրս եղբայրը ըլլալ: Լաւ, անմիջապէս երկուող մը կը գրեմ: (Կը մեկնի)

ԹՈՐ. — Հուրրա՛, յաջողութեան նշոյլ մը կը նշմարեմ: Յովհաննէ՛ս, ըրէ՛ ինծի սա միակ հաճոյքը եւ նամակի խնդիրը շուտով կարգադրէ՛: Արդէն բարի աղջնակ Զապէլին համար կը փափագէի որ գործը կերպ մը, ելից հնարք մը գտնէր: Թերեւս մօրեղբայրը սա համակրանքի խնդիրը կը կարգադրէ:

ՅՈՎՀ. — Թորո՛ս, թեթեւամիտ մի՛ ըլլար: Դուն շատ հեռունքը կը մտածես, բայց ես սարսափէս կը դողամ: Երբ հետեւութեան վրայ մտածեմ, դեփ դեղին կը դառնամ:

ԹՈՐ. — Գնա՛ դործդ, քու քիթդ երբեք չի դեղնիր, միշտ իւր դոյնը կը պահէ:

ԱՆՏ. — (Ներս մտնելով) Ահա՛, սիրելի Յովհաննէս, նամակը. բայց զգուշութիւն, խնդրեմ:

ՅՈՎՀ. — Ամէն հնարաւոր զգուշութիւն կ'ընեմ (նամակը գրպանին մէջ կը դնէ): Բայց ես պէտք եմ երթալ: Մ'նա՛ք բարեաւ:

ԱՆՏ. — Յաջողութիւն կը մաղթեմ, Յովհաննէ՛ս:

ԹՈՐ. — (Ետեւէն պոռալով) Ճարպիկու-
թիւնդ ցոյց տուր, յետոյ քեզի քիթդ պահ-
պանելու համար դեղ կայ:

ՅՈՎՀ. — Բերանդ գոցէ՛, անպիտա՛ն:

ԹՈՐ. — Է՛յ վարպետ, ի՞նչ է ձեր կար-
ծիքը. կը կարծէք որ պիտի յաջողի՞նք:

ԱՆՏ. — Պէտք էնք յուսակորոյս ըլլալ.
բայց դիտե՞ս, դուն միշտ դժբախտ մէկն ես,
երբեք չես յաջողիր, միշտ ձախորդութիւն
մը կ'ունենաս:

ԹՈՐ. — Ճիշդ է, ձախորդ մարդ մըն
եմ. բայց այս անգամ փոքրիկ նախազգացում
ունիմ որ մեր փութագը պիտի կատարուի:

ԱՆՏ. — Այնպէ՛ս. Աստուած լսէ բերանդ
եւ նախազգացումդ իրականացնէ: Եթէ չյա-
ջողինք ալ, Աստուծոյ կամքը օրհնեալ ըլլայ:
Ինծի նայէ՛, Թորո՛ս, դուն ամենեւին հող մի՛
ըներ. ես դարձեալ քանի մը Փրանք դանձե-
լու համար այսահարի մը պէս հոս հոն կը
վազեմ, եւ սանկ նանկ հացերնիս կը հանենք:

Վարագոյրը կը գոցուի:

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Բ.

ՏԵՍԻԼ Գ.

ՆԱԽԸՆԹԱՅՆԵՐԸ, ԶԱՊԷԼ

ԶԱՊԷԼ

(Ներս կը մտնէ ձեռքի սակառով մը)

Սկզբնաորութեան Բ. երգ:

1.

Ողջոյն, ողջոյն մաղթեմ սըրտանց
Ձեզ ամէնուդ ալ մէկանց.
Թոյլ տուէք խնդրեմ, պէտք է երթամ,
Եփեւ խորտիկ համադամ:

Սիրուն հայրիկ, պէտք է տաք
Նախ եւ առաջ քիչ մը ստակ.
Առանց դրամի աշխարհիս վրայ,
Գիտցէ՛ք, ոչինչ կայ:

2.

Որչափ տաք ինձ շատ առատ դրամ,
Ճաշը չ'ըլլար բնաւ անհամ.

Կ'եփեմ ձեզի ոլոռ եւ հաւ,
Վրան ալ համով մի փիլավ:
Սիրուն հայրիկ, եւայլն:

3.

Բայց եթէ ինձ շատ քիչ դրամ տաք,
Անտարակոյս կ'ունենաք,
Լուբիա, սիսեռ, առանց եղի,
Սըմբուկ խոշոր՝ բայց լեզի:
Սիրուն հայրիկ, եւայլն:

ԹՈՐ. — Ծիշդ է, կարծես թէ միտքս
հասկցաւ:

ԱՆՏ. — (աղջկան ձեռք տալով) Բարե-
լոյս, աղջիկս: Դուն միշտ ուրախ զուարթ
ես: Կէսօրուան ճաշը կ'ուզես պատրաստել:

ՁԱՊ. — Այո', հայրիկ, բայց նախ գնելու
պիտի երթամ, որովհետեւ տան մէջ ա'լ բան
մը մնացած չէ. խնդրեմ, հայրիկ, դրամ
տուր:

ԹՈՐ. — (ինքնիքեն) Դրամ չկայ, ի'նչ
պիտի ընենք, չեմ գիտեր:

ԱՆՏ. — (իբր գրպաններուն մէջ փնտռե-
լով) Դրամ ուղեւր դիւրին է, աղջիկս.
ուստի՞ գտնեմ. գողնա՞մ: (բանի մը փրանք

կու տայ) Ահա՛ քեզի քանի մը Փրանք, նայէ՛
ասով ի'նչ կրնաս գնել:

ԹՈՐ. — (կօշիկին կրունկին վրայ մուր-
նով զարմելով) Ասիկա ի'նչ խեղճութիւն է,
գետինը անցնին թէ՛ կօշիկաւորութիւնը եւ
թէ՛ խորհրդական եղբայրնիդ:

ՁԱՊ. — (դրամը աչքէ անցընելով) Հայ-
րի'կ, շատ քիչ է ասիկա: Է՛հ, գետնախնձորի
եւ ձիթապտուղի համար կը բաւէ:

ԱՆՏ. — (տրտմագին) Այո', այո', աղ-
ջիկս, քեզի աւելի կու տայի, բայց չունիմ
(կը մեկնի):

ԹՈՐ. — Այսօր գետնախնձոր եւ ձիթա-
պտուղ, վաղը ձիթապտուղ եւ գետնախնձոր,
վաղը չէ միւս օր գետնախնձոր եւ ձիթապ-
տուղ. վերջապէս Աստուծոյ օրը ձիթապտուղ
եւ գետնախնձոր: Աս ի'նչ է, ներսս գետ-
նախնձոր եւ ձիթապտուղ դարձաւ... (Ձա-
պէլին) Ո՛հ, սիրելի օրիորդ, քիչ մնաց
պիտի մոռնայի (ձեռքը գրպանը խօթելով):
Ահա՛, ձեզի նամակ մը Պարոն Արամէն (նա-
մակը կու տայ):

ՁԱՊ. — (շուրջը նայելով, ուրախու-
րեամբ) Տո՛ւր, տո՛ւր, Թորո՛ս (նամակը
շուտով կ'առնէ եւ կը պահէ):

ԹՈՐ. — Օրիորդ Ձապէլ, ի՞նչ պիտի ըլլայ ասոր վախճանը: Կարծէք որ այս համակրանքէն երբեք հաստատուն կա՞յ մը յառաջ պիտի գայ: Մտածեցէ՛ք մէյ մը երկու հայրերու միջեւ եղած հակապատկերը:

ԱՍՊ. — (ծածկաբար) Իմ սիրելի Թորոս, իրաւունք ունիս դուն, բայց կը սիրեմ զինքը. չենք կրնար իրարմէ բաժնուիլ, ինչ որ ալ ըլլայ, նոյն իսկ մահ (կը մեկնի):

ԹՈՐ. — (հին, պատուած, գոյնգոյն քաշկիմակ մը կը հանէ գրպանէն եւ քարձրաւայն կը հեծկլտայ) Հը՛, հը՛, հը՛, ասիկա՛ ալ պիտի տեսնեմ եղեր. հը՛, հը՛, հը՛, երբ աչքիս առջեւ բերեմ խեղճ Ձապէլը իբրեւ զիակ մը, անշունչ գետինը փռուած. հը՛, հը՛, հը՛: (Ոտքով գետինը կը գարնէ) Անիծեա՛լ սէր. այս ամէն բանի պէտք չկար. ես համակրանքի պէս բաներ չունիմ, սակայն անոր սիրոյն համար հարկ է որ ես ալ յուզուիմ. պէտք չեմ մատնել, ապա թէ ոչ իսկոյն տակնուվրայութիւն մը տեղի կ'ունենայ, հայրը զինքը քովէն կը հեռացնէ: Ո՛հ, չեմ ուզեր որ օրիորդ Ձապէլ մեր քովէն հեռանայ. եւ դժբախտաբար անդոր եմ բան մը ընելու. Թո՛ղ հոս մնայ, ես բան մը չեմ ըսեր.

բայց պատճառը ես կ'ըլլամ, եթէ անձնասպան ըլլայ: Ո՛հ, ես մարդասպան կ'ըլլամ, մարդասպան կ'ըլլամ: Հը՛, հը՛, հը՛ (շուրջը կը վազէ):

ՅՈՎՀ. — (ներս կը մտնէ եւ կը տեսնէ որ Թորոս հեծկլտալով առդին անդին կը վազէ) Թորո՛ս, ինծի նայէ՛, ի՞նչ ունիս. արդեօք հերիւնով մա՞տդ վերաւորեցիր:

ԹՈՐ. — Ո՛չ, ո՛չ, սրտի կսկիծ ունիմ:

ՅՈՎՀ. — (ծիծաղելով) Դո՞ւն, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛, հա՛: Հիմայ իր ծերութեանը մէջ սիրոյ բարախումբներ եւ սրտի կսկիծներ ունենալ. հա՛, հա՛, հա՛: Գու սիրտդ սքանչելի բան մը ըլլալու է. կ'երեւի թէ սիրտդ շատ զգայուն նուրբ ջիւղերէ կազմուած է:

ԹՈՐ. — Հանգիստ Թո՛ղ զիս, աւելի աղէկ է սիրտ մը ունենալ, քան թէ անսիրտ ըլլալ ձեզի նման հարուստներուն պէս:

ՅՈՎՀ. — (հանդարտօրէն) Օհօ՛, եւ սակայն մենք ալ սիրտ մը ունինք: (Գրպանէն նստակ մը կը հանէ) Հո՛ս նայէ, հո՛ս, Արսէն քեռիէն վարպետին նամակ մը: Ահա իմ բարի սրտովս է որ ասիկա յարմարեցուցի:

ԹՈՐ. — (Յովհաննէսին վրայ ցատկելով)

Պաշիկ մը տուր ինծի տղաս (կը համբուրէ գՅովհաննէս) :

ՅՈՎՀ. — (գետինը քֆնելով) Բիւֆ, դարձելի, կօշկակարի համբոյր :

ԹՈՐ. — (Այտը բռնելով կը վազվզէ) Ո՛ւֆ, Ո՛ւֆ :

ՅՈՎՀ. — (ապշահար) Ի՞նչ եղար. ի՞նչ ունիս :

ԹՈՐ. — Այտս քթիդ քսուելով այրեցի :

ՅՈՎՀ. — (բարկացած) Ստորին ես եւ ստորին պիտի մնաս վերջապէս : Դո՛ւն, կը տեսնե՞ս, դո՛ւն ազնուական դասակարգէն չես, ահա ստոր համար է առածը՝ «Կօշկակա՛ր, կօշկակա՛ր, մի՛ քան զկօշիկդ՝ զքեթդ ի վեր ամբառնար» :

ԹՈՐ. — Եւ գոյնդդոյն զգեստով ծառայ մը կը մնայ միշտ փայտի կտոր : (Դռնէն դուրս կը կանչէ) Վարդե՛տ : (Յովհաննէսին) Ձե՞ս գիտեր, ի՞նչ գորուած է նամակին մէջ :

ՅՈՎՀ. — Ես կը գուշակեմ, բայց քեզի չեմ ըսեր :

ԹՈՐ. — Ասիկա քեզի չէր վայլեր, քանի որ ես իմ վարպետիս բախտին ա՛յնչափ ցանկացող եմ :

ԱՆՏ. — (ներս կը մտնէ) Ի՞նչ կայ նայիմ, Թորո՛ս :

ԹՈՐ. — (մէկ կողմ փաշելով) Վարդե՛տ, Յովհաննէսը Պրազիլիացիէն ձեզի համար նամակ մը ունի :

ԱՆՏ. — (Յովհաննէսին) Մի՛թէ կարելի՞ է :

ՅՈՎՀ. — (նամակը յանձնելով) Այո՛, կարելի է, ահա՛, վարպետ, վերջապէս յաջողեցայ :

ԹՈՐ. — Ի՛մ գաղափարս է ասիկա :

ՅՈՎՀ. — (ֆիքը վեր բռնելով) Եւ իմ իմաստութիւնս :

ԹՈՐ. — Գնա՛ բանդ :

ԱՆՏ. — (նամակը կը կարդայ. ուրախութեամբ) Մի՛թէ հնարաւոր է այսպիսի բան : Մի՛թէ կարելի՞ է : Ո՛վ բարեսիրտ, սիրելի բեռիս (կը համբուրէ նամակը) :

ԹՈՐ. — (հետաքրքրութեամբ նամակին մէջ նայելով) Ո՛րչափ դրամ կու տայ արդեօք :

ԱՆՏ. — Բերանդ գոցէ՛ : Ես ուրախ եմ որ ինծի այցելութեան կու գայ : Այսօր իմ քովս ճաշել կ'ուզէ :

ԹՈՐ. — (խռոված) Կէս օրուան ճաշի՞ :

Գետնախնձորն ու ձիթապտուղը արդէն ո՛չ մէկուն ո՛չ միւսին կը բաւէ: Մենք հազիւ կրնանք կշտանալ, եւ ուրիշ մէկն ալ մեզի սեղանակից պիտի ըլլայ եղեր: Կը խորհիմ որ միասին պրազիլիական ոսկւոյ փոքր հանք մըն ալ միասին կը բերէ:

ԱՆՏ. — (Յովհաննէսին) Սիրելի Յովհաննէս, շնորհակալութիւն քու հաճոյակատարութեանդ համար, եթէ երբեք ի վիճակի ըլլամ զքեզ վարձատրելու, վստահ եղիր որ պիտի ընեմ. հիմակունհիմայ իմ խորին շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ քեզի: (Յովհաննէսին ձեռք կու տայ) Խորին շնորհակալութիւն, սիրելի Յովհաննէս:

ՅՈՎՀ. — Խնդրեմ, Պարոն, բան մը չէ: Ինք զինքս բարեբախտ կը զգամ Ձեզի փոքր ծառայութիւն մը մատուցանել կարենալուս համար: (Իւրովի) Ո՛հ, ի՞նչ աղէկ կ'ըլլար, եթէ ճաշի ժամանակ հոս գտնուէի (կը մեկնի):

ԱՆՏ. — (Թորոսին) Ինծի նայէ՛, հիմայ ի՞նչ ընենք, քեռին ճաշի կու գայ եւ մենք բան մը չունինք:

ԹՈՐ. — Թո՛ղ մեր կօշկակարի ճաշը միասին ուտէ, գետնախնձոր եւ ձիթապտուղ:

ԱՆՏ. — Ի՞նչ կ'ըսես, զարմանալի ես: Երբ Ձապէլ գալու ըլլայ, մեզի խորհուրդ մը կու տայ: Հիմայ չուտով մէջտեղը շտկենք: Մէկ կողմը ամփոփէ՛ տարտղնած գործիքներդ եւ սա կաշիի կտորները եւ կարկտելիք կօշիկները վերցո՛ւր: Ես կիրակի օրուան հազուատս պիտի հազնիմ:

ԹՈՐ. — (ամէն առարկայի վրայ իյնալով) Անմիջապէս ամէն բան կը շտկեմ, ամէն գործիք տեղը կը դնեմ, դուք անհոգ եղէք, վարպէ՛տ:

ՁԱՊ. — (Էտ կը դառնայ) Ահա ամէն բան գնեցի: (Թորոսին խեցի պէս հոս հոն վազելը տեսնելով) Թորո՛ս, ի՞նչ կ'ընես, խենթեցա՞ր, ի՞նչ եղար:

ԹՈՐ. — Դեռ չեմ խենթեցած, սակայն կարծեմ թէ պիտի խենթեամ:

ԱՆՏ. — (ուրախութեամբ) Ձապէ՛լ, Ձապէ՛լ, ուրախալի լուր մը, կրնա՞ս կուահել: Մեծափարթամ քեռին մեզի այցելութեան կու գայ եւ...

ԹՈՐ. — (ընդհատելով) Մեր գետնախնձորն ու ձիթապտուղը միասին պիտի ուտէ:

ՁԱՊ. — (սաստիկ ուրախացած) Մի՛թէ

կարելի՞ է: Անհաւատալի է, հայրիկ, ի՞նչ կ'ըսես:

ԱՆՏ. — Այո՛, աղջիկս, այո՛, ուրախացի՛ր. Արսէն մօրեղբայրն է, այսինքն Պրապիւրայէն հոս այցելութեան եկողը:

ԶԱՊ. — (ուրախութեամբ) Գիտեմ, հայրիկ, գիտեմ:

ԱՆՏ. — (ապշահար) Գիտե՞ս: Որմէ՞ լսեցիր:

ԶԱՊ. — (սարսափահար, միտքը ամփոփելով) Բանէն...

ԹՈՐ. — (ընդմիջելով) Ո՛հ, ես չատախօսս, թոյլբերանս, ե՛ս ըսած էի Զապէլին:

ԱՆՏ. — (Թորոսին) Թոյլբերան՝ քեզի՛ (նամակը կը կարդայ):

ԶԱՊ. — Շնորհակալ եմ, Թորոս, քիչ մնաց բերնէս պիտի փախցնէի:

ԹՈՐ. — Օրիո՞րդ, օրիո՞րդ, եթէ հիմայ մտքի արթնութիւն չունենայի...:

ԱՆՏ. — Ինծի նայէ՛, աղջիկս, ի՞նչ պիտի ընենք: Քեռին մեր քով ճաշել կ'ուզէ: Ի՞նչ կերակուր պիտի հրամցնենք: Ես դրամ չունիմ, ժամանակն ալ կարճ է, պարտք առնել ալ չեմ ուզեր:

ԶԱՊ. — (խնդալով) Ո՛հ, հայրիկ, քեռին գիտէ արդէն որ մենք աղքատ ենք:

Մենք իրեն գետնախնձոր եւ ձիթապտուղ կը հրամցնենք:

ԱՆՏ. — Զապէ՛լ, ի՞նչ կ'ըսես, աղջիկս, ասի կ'ըլլա՞յ:

ԶԱՊ. — Հարկաւ, ինչո՞ւ պիտի քաջուինք եղեք: Աւելի լաւ բան մը չունինք: Պէտք է եղածով դո՛հ ըլլալ. իսկ եթէ քեռին ախորժակ ունենայ եւ անօթի ըլլայ...

ԹՈՐ. — (ընդմիջելով) Ինծի պէս...

ԹՈՐ. — Այն ատեն տնային պարզ բան մը չուտով կը յարմարցնենք:

ԹՈՐ. — Կեցցէ՛ք, չատ լաւ ըսիք:

ԶԱՊ. — Սակայն աճապարենք, որպէս զի ամէն բան ճիշդ ժամանակին պատրաստ ըլլայ (կը մեկնի):

ԹՈՐ. — Այո՛, այո՛. ես հիմակուհիմայ ճաշարանը կը պատրաստեմ:

ԱՆՏ. — Ես ալ հագնելու կ'երթամ (կը մեկնի):

ԹՈՐ. — Ահա հիմայ կը լմնայ (աւելը կը բերէ եւ կը սկսի աւելի):

Վարագոյրը կը գոցուի:

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Գ.

ՏԵՍԻԼ Դ.

ՊԵՏՐՈՍ, ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ, ԱՆՏՈՆ, ԹՈՐՈՍ,
ԶԱՊԵԼ

(Դուռը կը գարնուի:)

ԹՈՐ. — (առանց տեղէն շարժելու)
Մտէ՛ք:

ՊԵՏ. — (Յովհաննէսին հետ ներս կը
մտնէ) Բարեւ ձեզ (վերաբերում ու գլխարկը
Յովհաննէսին կու տայ):

ԹՈՐ. — (սարսափած) Ո՛վ Սուրբ Սար-
գիս, ասիկա ներքին խորհրդականն է:
(Պետրոսին) Ինչո՞վ կրնամ ծառայել: Ար-
դեօք կօշիկի չափ ատենմ: Խնդրեմ, նստե-
ցէ՛ք) (Պետրոսին աթոռ մը կը հրամցնէ):

ՊԵՏ. — (հալարտօրէն) Ես չեմ նստիր:

ԹՈՐ. — (դարձեալ աթոռը կը վերցնէ):
Լաւ, հոս ոտքի վրայ կեցէ՛ք:

ՊԵՏ. — (հալարտօրէն) Ի՞նչ կ'ընես դուն
հոս:

ԹՈՐ. — Գետնախնձոր եւ ձիթապտուղ:

ՊԵՏ. — (բարկանալով) Ես քեզի չեմ
հարցնէր թէ ի՞նչ կ'ուտես, հապա ի՞նչ գոր-
ծով կը զբաղիս:

ԹՈՐ. — Ե՞ս:

ՊԵՏ. — Այո՛, դո՛ւն, չե՞ս հասկնար:

ԹՈՐ. — Ես վարիչն եմ, (հալարտօրէն)

Պողոսեան դործատան:

ՊԵՏ. — Ո՛ւր է վարպետդ:

ԹՈՐ. — Հիմայ իր արդուզարդը կ'ընէ.
մենք այսօր Պրագիլիայէն եկողին այցելու-
թիւնը պիտի ընդունինք:

ՊԵՏ. — (Յովհաննէսին) Ուրեմն ճիշդ է
եղեր քեռիին ինծի ըսածը թէ՛ այսօր պիտի
այցելէ ուրիշ մէկ ազգականի մըն ալ, զոր
ես իրեն չէի յիշատակած: Զախորդ է դոր-
ծերիս: (Թորոսին) Կանչէ՛ վարպետդ:

Թոր. — Ի՞նչ կ'ըսես:

ՊԵՏ. — Ի՞նչպէս կրնաս դուն ինծի հետ
այսպէս անկիրթ կերպով խօսիլ:

ԹՈՐ. — (երթալու ժամանակ) Ի՛հ,
դո՛ւն ալ ինծի հետ այս կերպով կը խօսիս
(կը մեկնի):

ԱՐԱՐՈՒԱԾ Գ.

ՏԵՍԻԼ Դ.

ՊԵՏՐՈՍ, ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ, ԱՆՏՈՆ, ԹՈՐՈՍ,
ԶԱՊԷԼ

(Դուռը կը գարնուի:)

ԹՈՐ. — (առանց տեղէն շարժելու)
Մտէ՛ք:

ՊԵՏ. — (Յովհաննէսին հետ ներս կը
մտնէ) Բարեւ ձեզ (վերաբերուն ու գլխարկը
Յովհաննէսին կու տայ):

ԹՈՐ. — (սարսափած) Ո՛րք Սուրբ Սար-
գիս, ասիկա ներքին խորհրդականն է:
(Պետրոսին) Ինչո՞վ կրնամ ծառայել: Ար-
դեօք կօշիկի չա՞փ ատնեմ: Խնդրեմ, նստե-
ցէ՛ք) (Պետրոսին աքռո մը կը հրամցնէ):

ՊԵՏ. — (հպարտօրէն) Ես չեմ նստիր:

ԹՈՐ. — (դարձեալ աքռոն կը վերցնէ):
Լաւ, հոս ոտքի վրայ կեցէ՛ք:

ՊԵՏ. — (հպարտօրէն) Ի՞նչ կ'ընես դուն
հոս:

ԹՈՐ. — Գետնախնձոր եւ ձիթապտուղ:

ՊԵՏ. — (բարկանալով) Ես քեզի չեմ
հարցնէր թէ ի՞նչ կ'ուտես, հապա ի՞նչ գոր-
ծով կը զբաղիս:

ԹՈՐ. — Ե՞ս:

ՊԵՏ. — Այո՛, դո՛ւն, չե՞ս հասկնար:

ԹՈՐ. — Ես վարիչն եմ, (հպարտօրէն)

Պօղոսեան գործատան:

ՊԵՏ. — Ո՞ւր է վարպետդ:

ԹՈՐ. — Հիմայ իր արդուզարդը կ'ընէ.
մենք այսօր Պրազիլիայէն եկողին այցելու-
թիւնը պիտի ընդունինք:

ՊԵՏ. — (Յովհաննէսին) Ուրեմն ճիշդ է
էղեր քեռիին ինծի ըսածը թէ՛ այսօր պիտի
այցելէ ուրիշ մէկ ազգականի մըն ալ, գոր-
ես իրեն չէի յիշատակած: Զախորդ է գոր-
ծերնիս: (Թորոսին) Կանչէ՛ վարպետդ:

Թոր. — Ի՞նչ կ'ընես:

ՊԵՏ. — Ի՞նչպէս կրնաս դուն ինծի հետ
այսպէս անկիրթ կերպով խօսիլ:

ԹՈՐ. — (երբալու ժամանակ) Է՛հ,
դո՛ւն ալ ինծի հետ այս կերպով կը խօսիս
(կը մեկնի):

ՊԵՏ. — (Յովհաննէսին) Յովհաննէ՛ս, պէտք չունիս դուն ներկայ ըլլալ վիճաբանութեան ատեն, դրան առջեւ կեցի՛ր, սակայն մտադիր եղիր, երբ զքեզ կանչելու ըլլամ:

ՅՈՎ. — (Խոնարհութիւն ընելով) Հրամմեր էք, տէ՛ր խորհրդական: (Խրաովի) Նամակը տալով վտանգաւոր խաղ մը խաղացի. սակայն հոգ չէ, եթէ զիս վնասելու ըլլայ, ո եւ իցէ պաշտօն մը կը գտնեմ Պարոն Արսէնին քով, եւ Պարոն Արամն ալ զիս անգործ չի թողուր, որովհետեւ իր համակրանքին պատճառաւ է (կը մեկնի):

ԱՆՏ. — (մաքուր հագնուած ներս կը մտնէ, Պետրոսին) Ասիկա բոլորովին հաղուդէպ այցելութիւն մըն է, որուն ես արժանի կ'ըլլամ:

ՊԵՏ. — (կտրուկ եւ կոշտ) Տխուր բան է, երբ մարդիկ՝ որոնց անհամար բարիք եղած է, կը համարձակին նամակներ գրել ազգականներուն, բան մը փրցնելու համար: Տխուր բան է, երբ այս տեսակ մարդիկ ոտնակոխ կ'ընեն, գրաւոր կերպով միաբանուած համաձայնութիւն մը:

ԱՆՏ. — (հեգնակամ) Պարոն եղբայր,

ամենեւին վախ մի՛ ունենար: Իմ նպատակս բան մը մուրալ կամ ժառանգութեան կապախիչ ըլլալ չէր: Մի՛ միայն կարօտս ու փափագս էր որ զիս մղեց տեսնելու իմ սիրելի ձօրս եղբայրը, որ զմեզ՝ երբ տղայ էինք, ա՛յնչափ կը սիրէր, որչափ նաեւ մենք զինքը: Ես ըստ պատահման իմացայ, որ հոս է, եւ իրեն զիմեցի խնդրելով որ զիրար կարենանք տեսնել: Քեզի չգիմեցի, Պարոն եղբայր, որովհետեւ ապահով ի դերեւ պիտի հանէիր տեսութիւնը: Քու քարեղէն սիրտդ ապահովաբար տեսութիւն մը պիտի մերժէր:

ՊԵՏ. — Այո՛, եւ դա՛րձեալ ի դերեւ պիտի հանեմ: Դուն պէտք չես Արսէն քեռիին հետ տեսնուիլ. ես անոր ըսած եմ որ դուն կորսուած ես, եւ ես չեմ կրնար ստախօս երեւալ առջեւը: Ես պահակներ դրած եմ, Արսէն քեռիին քու հասցէդ վրիպեցնելու համար:

ԱՆՏ. — (պաղարիւնութեամբ) Այս պառազայիս բան մը չեմ կրնար ընել: Սակայն զիտցի՛ր որ օր մը ուրիշ տեղ պատասխան պիտի տաս ասոր. ամէջի՛ր, տէ՛ր եղբայր: Իբրեւ թէ դուն բարձրագոյն դասու մա՛րդ ես, ներքին խորհրդակա՛ն ես: Դուն բազմա-

ՊԵՏ. — (Յովհաննէսին) Յովհաննէ՛ս, պէտք չունիս դուն ներկայ ըլլալ վիճաբանութեան ատեն, դրան առջեւ կեցի՛ր, սակայն մտադիր եղիր, երբ զքեզ կանչելու ըլլամ:

ՅՈՎ. — (խոնարհութիւն ընելով) Հրամմեր էք, տէ՛ր խորհրդական: (Իւրովի) Նամակը տալով վտանգաւոր խաղ մը խաղացի. սակայն հոգ չէ, եթէ զիս վնասելու ըլլայ, ո եւ իցէ պաշտօն մը կը գտնեմ Պարոն Արսէնին քով, եւ Պարոն Արամն ալ զիս անգործ չի թողուր, որովհետեւ իր համակրանքին պատճառաւ է (կը մեկնի):

ԱՆՏ. — (մաքուր հագնած ներս կը մտնէ, Պետրոսին) Ասիկա բոլորովին հաղուադէպ այցելութիւն մըն է, որուն ես արժանի կ'ըլլամ:

ՊԵՏ. — (կտրուկ եւ կոշտ) Տխուր բան է, երբ մարդիկ՝ որոնց անհամար բարիք եղած է, կը համարձակին նամակներ գրել ազգականներուն, բան մը փրցնելու համար: Տխուր բան է, երբ այս տեսակ մարդիկ ոտնակոխ կ'ընեն, գրաւոր կերպով միաբանուած համաձայնութիւն մը:

ԱՆՏ. — (հեգնական) Պարո՛ն եղբայր,

ամենեւին վախ մի՛ ունենար: Իմ նպատակս բան մը մուրալ կամ ժառանգութեան կապտիչ ըլլալ չէր: Մի միայն կարօտս ու փափագս էր որ զիս մղեց տեսնելու իմ սիրելի մօրս եղբայրը, որ զմեզ՝ երբ տղայ էինք, ա՛յնչափ կը սիրէր, որչափ նաեւ մենք զինքը: Ես ըստ պատահման իմացայ, որ հոս է, եւ իրեն զիմեցի խնդրելով որ զիւր կարենանք տեսնել: Բեզի չգիմեցի, Պարո՛ն եղբայր, որովհետեւ ապահով ի դերեւ պիտի հանէիր տեսութիւնը: Գու քարեղէն սիրտդ ապահովաբար տեսութիւն մը պիտի մերժէր:

ՊԵՏ. — Այո՛, եւ դա՛րձեալ ի դերեւ պիտի հանեմ: Դուն պէտք չես Արսէն քեռիին հետ տեսնուիլ. ես անոր ըսած եմ որ դուն կորսուած ես, եւ ես չեմ կրնար ստախօս երեւալ առջեւը: Ես պահակներ դրած եմ, Արսէն քեռիին քու հասցէդ վրիպեցնելու համար:

ԱՆՏ. — (պաղարիւնութեամբ) Այս պարագայիս բան մը չեմ կրնար ընել: Սակայն գիտցի՛ր որ օր մը ուրիշ տեղ պատասխան պիտի տաս ասոր. ամէնէ՛ր, տէ՛ր եղբայր: Իբրեւ թէ դուն բարձրագոյն դասու մա՛րդ ես, ներքին խորհրդակա՛ն ես: Դուն բազմա-

թիւ բարեգործական ընկերութեանց նախա-
գահ՝ Կլիտի ըլլաս, եւ կ'ամջնաս չքնաւորու-
թեան մատնուած եղբորդ վիճակէն: Ո՛հ,
ի՛նչ ողորմելի կեղծաւոր մըն ես դուն:

ԶԱՊ. — (նեքս կը մտնէ փռոցով եւ կե-
րակրոյ պիտոյքներով, գՊետրոս տեսնելով)
Ո՛հ, հօրեղբա՛յր, բարով եկաք մեր աղքա-
տիկ բնակարանը. չէ՞ք փափաղիւր նստիլ,
հօրեղբա՛յր (աթոռ մը կը հրամցնէ):

ՊԵՏ. — (գննելով գԶապէլ) Շնորհալից
օրիորդ մը: Անշուշտ անոր աղջիկն է:

ԶԱՊ. — (սեղանը կը շտկէ) Եղաւ:

ԹՈՐ. — (նեքս կը մտնէ գգեստը փռ-
խած) Ահա պատրաստ ենք: Հիմայ կրնայ
գալ:

ԶԱՊ. — (շնորհալից կերպով հօրեղբորը)
Հօրեղբա՛յր, կրնա՞մ զձեզ եւս սեղանի հրա-
ւիրել:

ԹՈՐ. — (իւրովի) Ի՞նչ. դի՞նքն ալ.
ի՞նչ, այսօրուան ճաշը այնչափ ճոխ է որ...

ՊԵՏ. — (խնդալով) Հօ՛, հօ՛...: Սեղան
նստի՞մ...: Ձեր մէ՞ջ...: Ի՛նչ գեղեցիկ յա-
ւակնութիւն: Քու հայրդ ամէն մէկ պատա-
ռիս համար բերնէն անէծք պիտի թափէ:

(Հետաքրքրութեամբ) Այսօր ի՞նչ համադամ
կերակուրներ պատրաստած էք:

ԶԱՊ. — Գետնախնձոր եւ ձիթապտուղ:

ՊԵՏ. — (Հեգնութեամբ Անտոնին նայե-
լով) Այնպէ՛ս. գետնախնձոր եւ ձիթապ-
տուղ. տեսէ՛ք, ի՛նչպէս մարդս կրնայ եղեր
լինալ: Շի՛շմանեան ընտանիք մը գետնախն-
ձոր եւ ձիթապտուղ ուտէ՛...:

ԹՈՐ. — Բայց ի՛ր պատուովը վաստկած
է, եւ ո՛չ թէ ուրիշներուն քրտինքովը:

ԱՆՏ. — Լռէ՛, Թորո՛ս, ժայռուտ յատա-
կին կը հանդիպիս:

ՏԵՍԻԼ Ե.

ՆԱԽԸՆԹԱՑՆԵՐԸ, յետոյ ԱՐՍԷՆ, ԱՐԱՄ,
ՄԻՔԱՅԷԼ, ԳԱՅՐԻԷԼ

ՊԵՏ. — Ես կը մեկնիմ, սակայն զդու-
չացի՛ր, մի՛ ջանար քեռիին մօտենալու:
Քեռիին չ'ուզեր զքեզ:

ԶԱՊ. — (լալագին) Մի՛թէ կարելի՞ է
ասիկա. եւ ես ասոր վրայ այնչափ ուրախա-
ցած էի:

ԹՈՐ. — (գալտնի, բռունցքով սպառ-
նալով Պետրոսին) Անխի՛ղճ, անգութ մարդ:
, (Բեմին ետեւէն աղմուկ, Արսէնին ձայնը

որ կ'ըսէ. Այս ի՞նչ այլանդակութիւն է, ո՛չ, ներս պիտի մտնեմ, դուք ո՛վ կ'ըլլաք, իմ քրոջս զաւակն է անիկա, կորսուեցէ՛ք, գա-
ցէ՛ք, անպիտաններ՛ր:)

ԱՐՍ. — (գէր ծերունի մը, ծիծաղելիս, ամառուան զգեստ հագած, Արամին հետ
ներս կը մտնէ) Սա անպիտաններուն նայե-
ցէ՛ք, չէին թողուր որ ես ներս մտնեմ:
Կարծես թէ վիշապէ մը պահպանուած այրի
մը մէջ հմայուած իշխանուհւոյ մը քով
մտնել ուղէի բռնութեամբ: Ո՞ւր է իմ սիրե-
լիս, Անտոնս, երբեմնի իմ անառակս:

ԱՆՏ. — (հաւքստութեամբ յառաջ անց-
նելով) Հոս եմ, իմ սիրելի քեռիս:

ԱՐՍ. — (ապշահար) Ի՞նչ, դո՞ւն ես...:
Եկո՛ւր, սիրելիս, եկուր, համբուրեմ զքեզ:
Ո՛հ, Անտոն, ի՞նչ կերպարանք է այս: Ի՞նչ
դարձեր ես, Անտոն: Անչուչտ սա օրիորդն
ալ քու աղջիկդ պիտի ըլլայ:

ԶԱՊ. — (ամօքահար) Այո՛, հօրեղբայր:

ԱՐՍ. — (քեւերը տարածելով) Եկո՛ւր
նայիմ, սիրելի աղջիկս, եկո՛ւր, պաշիկ մը
տամ քեզի (կը համբուրէ): Ո՛հ, այս պա-
շիկը ինծի պէս ծերացածի մը ի՛նչ անուշ

կու գայ: (Գաղտնաբար Արամին) Անչուչտ
չես առնուիր, Արա՛մ:

ԱՐԱՄ. — (գաղտնաբար) Ընդ հակա-
ռակն, սիրելի հօրեղբայր:

ԱՐՍ. — (Անտոնին) Է՛յ, Անտոն, ին-
տո՞ր ես նայիմ:

ԹՈՐ. — (մէջը մտնելով) Շա՛տ խեղճ է:

ԱՐՍ. — (ապշահար Թորոսին նայելով)
Ո՞վ է ասիկա:

ԹՈՐ. — Վարիչ Պարոն Անտոնին գոր-
ծատան:

ԱՐՍ. — (խոնարհութիւն ընելով) Շատ
ուրախ եմ:

ԹՈՐ. — Խնդրեմ:

ԱՐՍ. — Է՛յ, ինտո՞ր ես նայինք, Անտոն:
(Շուրջը նայելով) Որչափ կ'երեւայ, դուն
բախտի բարիքներով առատօրէն օրհնուած
չես:

ԱՆՏ. — Դժբախտաբար ո՛չ, սիրելի քե-
ռիս. ես ամէն բան կորսնցուցի Ամերիկայի
մէջ ձախորդ ձեռնարկութիւններով եւ ան-
պատիւ ընկերի մը պատճառով: Խեղճ ու
ողորմելի վիճակի մէջ ետ դարձայ, ամուս-
նացայ աղքատ աղջկան մը, կօչկակարի մը

աղջկան հետ, որուն մահունէն վերջը խանութը վրաս առի:

ԹՈՐ. — Եւ կօշկակար դարձաւ:

ԱՐՍ. — Քու եղբայրդ ինծի ո եւ է տեղեկութիւն չտուաւ, թէ վիճակդ այսչափ խեղճ է եւ դժբախտութեան մատնուած ես:

ՊԵՏ. — (ընդմիջելով եւ յառաջ գալով) Մսիսեց բոլոր ունեցածը անառակութեամբ: Ի՞նչպէս կրնայի այսպիսի մարդու մը անկարգութիւնը ձեզի իմացնել: Աստուծոյ փառք կու տամ որ չեմ ստիպուած զինքը յիշատակելու: Ահա կը տեսնէք յայտնապէս, թէ վիճակը ո՛ր հասած է: Լաւ ընտանիքէ, զարգացած մարդ, երբեմն վաճառական եւ յետոյ հնակարկատ: Կրնայի՞ք պահանջել ինծմէ որ ես, ներքին խորհրդականս, իմ՞ կօշկակար եղբորս հետ, իրարու թեւը մտած ճամբու վրայ քալէինք:

ԱՐՍ. — (բարկացած) Ասիկա չի պահանջուիր, բայց քու պարտաւորութիւնդ էր եղբորդ նեղութեանը մէջ օգնել:

ՊԵՏ. — Ա՛յն ալ ըրի:

ԹՈՐ. — Այո՛, այո՛, 2000 Փրանքով եւ դաշնագրով մը, որուն համաձայն ձեր տունը

ոտք պիտի չկոխէր, եւ անունն ալ փոխելով Անտոն Պօղոսեան պիտի կոչուէր:

ԱՐՍ. — (ծածուկէն Պետրոսին) Ճի՞շդ է ասիկա:

ՊԵՏ. — (աւօքահար) Մարդը իրաւունք ունի:

ԱՐՍ. — (Անտոնին) Իսկ դո՛ւն, Անտո՛ն, խեղճ կօշկակարութեանդ չձեռնարկած՝ չէ՛ր կրնար Պրաղիլիայի քեռիիդ դիմել:

ԱՆՏ. — Ձէի համարձակե՛ր. եւ չէի ալ փափագեր ողորմութիւն ուղելու: Իմ կնոջս ունեցած սէրս գործութիւն տուաւ ինծի ինք զինքս կերակրելու ձեռքիս աշխատութեամբը, թէ եւ մեծ նեղութեամբ: Դժբախտաբար մահը շատ կանուխ խլեց ձեռքէս բարի կնիկս, եւ այսպէս այսօր կը մնամ իբրեւ խեղճ մարդ մը՝ որմէ ամենասիրելին անդամ բարձուցաւ:

ԶԱՊ. — (Անտոնին վիզը փաթախելով) Ես քեզի մնացած եմ, սիրելի հայրիկ: Զիրար բռնած կը տուանք (կը քողու զԱնտոն):

ԹՈՐ. — (կը գրկէ զԱնտոն) Ես ալ քովդ եմ, սիրելի վարպետ:

ԱՐՍ. — (ծածուկէն Արամին) Ես ամէն բան քու նկարագրածիդ պէս կը գտնեմ, բա-

րեկամս. սպասէ՛ քիչ մը, ամէն բան կը կարգադրեմ:

ԶԱՊ. — (Արսէնին) Սիրելի հօրեղբայր, դուք բաղձացիք սեղանակից ըլլալ մեզի, կը հաճի՞ք արդեօք զմեզ պատուել:

ՊԵՏ. — (իմքն իրեն) Գետնախնձորը եւ ձիթապտուղ ուտելու. ծիծաղելի է. բարի ախորժակ կը մաղթեմ: (Արամին) Արամ, եկո՛ւր մենք երթանք:

ԱՐՍ. — (Պետրոսին) Խնդրեմ, Արամը քիչ մը հոս թողուցէք, մենք այս կէսօրուան համար բան մը որոշած ենք:

ՊԵՏ. — Ինչպէս որ կը բաղձաք (կը մեկնի):

ԱՐՍ. — (Պետրոսին ետեւէն գոչելով) Կէս ժամէն դարձեալ հոս եկէք, խնդրեմ, կարեւոր ըսելիք մը ունիմ:

ՊԵՏ. — (դրսէն) Շատ լաւ, կու գամ:

ԱՐՍ. — (Զապէլին եւ Անտոնին հետ միասին սեղան կը նստի):

ԶԱՊ. — Թորոս, կերակուրը ներս բեր: (Արսէնին) Ներողամիտ եղէք, սիրելի հօրեղբայր, Թորոսը այսօր անպատճառ կարսօնի գերը կատարել կը բաղձայ:

ԹՈՐ. — (քեւին տակ անձեռոցով մը պանդոկապետի մը նման կ'երթայ) Անմիջապէս, տեսրդ իմ, կերակուրը կը բերեմ:

ԱՆՏ. — Խնդրեմ, Պարոն Արամ, նստեցէ՛ք: Կամ թէ արդեօք կը փափագէի՞ք մեզի սեղանակից ըլլալ:

ԱՐԱՄ. — (Անտոնին ուսին զարնելով) Շնորհակալ եմ, սիրելի հօրեղբայր, դեռ նոր ճաշեցի: Բարի ախորժակ կը մաղթեմ ամէնուն:

ԱՆՏ. — (իմքն իրեն) Ի՞նչ սիրուն պատանի. շատ սիրեցի, բնաւ հօրը չի նմանիր:

ԹՈՐ. — (մեծ պնակ մը շոգելից գետնախնձորով եւ սկաւառակ մը ձիթապտուղով) Ահա, եկայ:

ԱՐՍ. — (զարմացած) Աղջիկս, ի՞նչ կը հրամցնես ինծի նայիմ:

ԶԱՊ. — Որչափ կը ներէր մեր կարողութիւնը: Հօրեղբայր, խնդրեմ, գոհ եղէք գետնախնձորով եւ ձիթապտուղով:

ԱՐԱՄ. — Հա՛, հա՛, հա՛, հիանալի է. ճաշացուցակ մը անշուշտ ասկէ պարզ չէր կրնար ըլլալ:

ԱՐՍ. — (զարմացած) Ի՞նչ, բոլոր ունեցածդ ա՞յս է:

ԹՈՐ. — Այսօր շատ նեղն էինք: Թէեւ կարուած զոյդ մը կօշիկի դրամ պիտի առնէինք, սակայն պարտապանը այսօր դրամ չունէր:

ԱՆՏ. — (դժգոհ) Լռէ՛, Թորո՛ս:

ԱՐՍ. — (ինքն իրեն) Որո՞ւն մտքէն կ'անցնէր. ամօ՛թ քեզի, Պարոն խորհրդական: (Միւսներուն) Ամէնքնիդ ալ գիտցէ՛ք, որ ես ո՛րեւիցէ կերակուր արհամարհող չեմ: Դուք պատուաւոր էք եւ ես ախորժակով պիտի ուտեմ: Եթէ գիտնայի որ դուք զիս պատուասիրելու համար դրամ փոխ առած կամ նպարեղէն ապառիկ զնած էք, բնաւ պիտի չզուլէի ձեր կերակուրին. ուր որ հիմայ կերակուրը ինծի աւելի անուշ կու գայ:

ԶԱՊ. — Հօրեղբայր, թոյլ կու տա՞ք որ ձեզի քանի մը գետնախնձոր ստկեմ:

ԱՐՍ. — Խնդրեմ, աղջիկս, այն ատեն ա՛լ աւելի ախորժակով կ'ուտեմ (կը սկսի ուտել եւ յայտնապէս ցոյց կու տայ որ կ'ախորժի):

ԹՈՐ. — (ինքն իրեն, Արսէնին նայելով) Այսինքն աղէկ գիտէ ձայն չհանել:

ԱՐԱՄ. — (Արսէնին) Սիրելի հօրեղբայր, կ'երեւայ թէ համով կու գայ այս կերակուրը:

ԱՐՍ. — (ծամելով) Սքանչելի, պատուական. (ծածուկէն Արամին) Ինծի նայէ՛, քու նշանածիդ համար քեզի կը նախանձիմ, գիտե՞ս: Ծարպիկ տանտիկին մը պիտի ըլլայ:

ԱՐԱՄ. — (Զապէլին նայելով) Այո՛, հօրեղբայր, շատ ճիշդ կը դուշակէք:

ԹՈՐ. — (ինքն իրեն) Եթէ այս կերպով գործը շարունակուի, ինծի բան մը պիտի չմնայ:

ԱՐՍ. — (դանակն ու պատառափաղը մէկդի դնելով) Բայց գիտցէ՛ք որ շատ ախորժահամ է, փասիանէն աւելի համեղ:

ՅՈՎՀ. — (ներս մտնելով՝ Արսէնին) Պարոն Արսէն, Պարոն խորհրդականը կը հարցնէ թէ՛ արդեօք կը թոյլատրէի՞ք որ ներս մտնէ:

ԱՐՍ. — Թո՛ղ հրամայէ՛, հրամայէ՛: (Յովհ.)

հաննէսին) Ինծի նայէ՛, դուրսը ուրիշ մարդ
ալ չկա՞յ:

ՅՈՎՀ. — Այո՛, Պարոն, ձեր Պարոն
գրագիրը եւ դատարանէն անձ մը:

ԱՐՍ. — Խնդրեցէ՛ք որ հաճին ներս գալ:

ՅՈՎՀ. — Հրամմեր էք (կը մեկնի):

ԱՐՍ. — (Արամին) Կը տեսնե՞ս, սիրելի
եղբորորդիս, աղքատ մարդուն համով եկածն
ալ մարդս երբեմն ճաշակելու է: Ինծի շատ
համով եկաւ այս ճաշը: (Գրպանէն ծոցա-
տետրը հանելով) Ես ասիկա պիտի նշանա-
կեմ: «1932 Մարտ 19ին, կօշկակարի ընտա-
նիքի մը մէջ կէսօրին գետնախնձոր եւ ձի-
թապտուղ կերայ: Շատ համով էր»:

ԹՈՐ. — (միջամտելով) Թորոսին սպա-
սարկութեամբ:

ՏԵՍԻԼ Զ

ՊԵՏՐՈՍ, ՄԻՔԱՅԷԼ եւ ԳԱԲՐԻԷԼ (նքս կը
մտնեն):

ԱՐՍ. — (Միֆայէլին) Սիրելի Միջայէլս,
Պարոն նոտարին հետ սա սեղանին քով
նստեցէ՛ք. ամէն բան հետերնիդ բերած էք:

ՄԻՔ. — Ամէն բան կատարեալ է (Գա-
բրիէլին հետ սեղանին քով կը նստի):

ԹՈՐ. — Կարծեմ հիմայ մեր գոյքերն ալ
պիտի դրաւուն. հիմայ պիտի գայ այն վայր-
կեանը, ուր ըստըմբին մէջտեղ պիտի մնանք:

ԱՐՍ. — (Պետրոսին) Սիրելի քեռորդիս,
ես հիմայ հոս ճաշեցի, եւ այնպէս ախորժա-
կով կերայ, որ կերածիս հաշիւը մաքրելու
վրայ մտածելու պարտական եմ, եւ ահա
այսպէս կը մաքրեմ: (Գաբրիէլին եւ Միֆայէ-
լին) Գրեցէ՛ք, պարոններ, որ ես իմ ամբողջ
պատրաստ դրամիս ընդհանուր ժառանգորդ
կը կարգեմ իմ մեծ քեռաղջիկս Զապէլ Շիշ-
մանեանը:

ՊԵՏ. — (սեղանին կոթնելով) Մօրեղ-
բա՛յր, միթէ յանկարծ խենթեցա՞ք. լո՞ւրջ
է ըսածնիդ:

ԶԱՊ. — (Արամին երեսը կը նայի ուրա-
խութեան ինքն իրմէ ելած:)

ԱՆՏ. — (Արսէնին առջեւ ծուկը կը դնէ:)

ՊԵՏ. — (դողդողալով) Կարելի՞ բան է
այս:

ԹՈՐ. — (կը պոռայ) Բնականաբար կարելի է. մի'թէ չլսեցի՞ր Պարոն Արսէնին ըսածը:

ԱՐՍ. — (լրջութեամբ) Ասիկա' է իմ հաստատուն կամքս: (Պետրոսին) Թէեւ դուն քու խեղճ եղբայրդ ուրացար ինծի, սակայն ես անոր յարաբերութեանց վրայ տեղեկութիւն քաղեցի: Ես անոր եւ իր աղջկանը վրայ միայն բարի լուրեր լսեցի, եւ արդէ՛ ուզեմ զինքը վարձատրել այն զրկանքնորուն համար, զորոնք մինչեւ հիմայ կրեց:

ՄԻՔ. — Գրեցինք, վերջացուցինք, Պարոն Արսէն:

ԱՐՍ. — (լրջութեամբ) Լաւ, յառաջ: Իմ գործատուներս, անտառներս եւ դաշտերս կը վերաբերին իմ մեծ քեռաղջկանս ապագայ ամուսնոյն: (Միքայէլին) Գրեցէ՛ք, խնդրեմ:

ՊԵՏ. — (սարսափած) Մի'թէ կարելի՞ է այսպիսի բան մը:

ԹՈՐ. — (Զապէլին) Աստղդ չատ փայլուն աղջիկ մըն ես եղեր, յայտնապէս կը տեսնուի: Ո՛հ, երանի՛ թէ ինծի ալ այսպիսի երջանկաբեր աստղ մը ծագէր:

ՊԵՏ. — (Արսէնին) Ի՞նչպէս կրնաք այսպէս անմտաբար դործել, մօրեղբա՛յր. Զեր կալուածները կը պարգեւէք օտար մարդուն որ Զապէլին ամուսինը պիտի ըլլայ:

ԱՐՍ. — (Արամը ցոյց տալով) Ոչ, փեսացուն օտար մարդ մը չէ, ամէն բան քու ընտանիքիդ մէջ պիտի կենդրոնանայ. ահա հո՛ս է Զապէլին փեսացուն: Զապէլ եւ Արամ զիրար կը սիրեն. եթէ ասոր դէմ առարկութիւն մը ունենաս, այն ատեն կտակը կը փոխեմ եւ ամէն բանս Անտոն քեռորդուոյս կը կտակեմ:

ՊԵՏ. — (Արամին) Այսպէ՛ս, ուրեմն դուն զիս խաբեցի՞ր:

ԱՐԱՄ. — (աղերսելով) Հայրի՛կ, սիրելի հայրի՛կ, օրհնութիւնդ տո՛ւր մեզի (Զապէլին ալ առջեւը կը տանի):

ՊԵՏ. — (տատամսելով) Լաւ, քանի որ խնդիրը այս հանգամանքն առաւ, առէ՛ք զիրար եւ մինչեւ մահ երջանիկ եղէք (ձեռքերը իրարու կ'անցնէ):

ԹՈՐ. — Հուրբա՛, հուրբա՛: Ծեր ազուէ՛ս, տե՛ս դործը ի՛նչ յաջող դնաց:

ԱՐՄ. — (Անտոնին՝ որ աչքերուն առջեւ քաշկիմակով տակաւին գետինը չոքած է) Ոտքի ե՛լ, Անտո՛ն, ես դարձանեցի եղբօրդ քեզի հասցուցած վնասը: Իրարու ձեռք կարկառեցէ՛ք երկու եղբայրներ եւ իրարու հետ հաշտուեցէ՛ք (Անտոն եւ Պետրոս զիրար կը համբուրեն):

ԱՐՄ. — Շատ աղէկ եղաւ: Անտո՛ն, դուն ինձի հետ կու գաս, եւ քովս հանդիստ կ'ընես: Պսակն ու հարսնիքն ալ իմ ծախքովս հոս պիտի կատարուին, բայց հարսն ու փեսան ալ ինձի հետ պիտի գան, որովհետեւ չեմ ուզեր պանդխտութեան մէջ երկայն ատեն առանձին մնալ:

ԹՈՐ. — (լալագին) Իսկ ի՞նչ պիտի ըլլայ իմ վիճակս:

ԱՐՄ. — Իսկ դո՛ւն, ի վարձ քու հաւատարմութեանդ կը ստանաս այս կօշկակարի խանութը, եւ ասկէ դատ 25.000 Փրանք իբրեւ դրամադուր:

ԹՈՐ. — (ծնրադրելով) Հաղա՛ր շնորհակալութիւն, տէր իմ, այն ատեն իմ գործատունս աշխարհքիս ամենամեծը պիտի ըլլայ (ռոֆի կ'ելլէ պանծալով):

ԱՐՄ. — (հանդիսաւորապէս) Ահա՛ ա՛յս պէս կը վճարուի գետնախնձորն ու ձիւթապտուղը:

ԹՈՐ. — Անշուշտ գետնախնձորը մտքէն իսկ չէր անցուցած թէ այսպիսի երջանկութեան մը պատճառ պիտի ըլլար:

— 000 —

Վ Ե Ր Ջ Ա Ն Ո Ւ Ա Գ

ԱՄԷՆՔԸ (բաց ի Արսէնէն)

Պրազիլիացի բարի քեռին
Տըւաւ խինդ մեր սրտին.
Վանեց մեզմէ հող եւ վիշտ,
Թո՛ղ իշխէ սէրը միշտ:

ԱՐՍԷՆ

Սակայն գիտցէ՛ք, սիրելի՛ք,
Ըրի ես իմ պարտիք.
Երբ տեսայ հոս թէ դուք քաջեր,
Նեղութեան էք մատնուեր:

ԹՈՐՈՍ

Բայց կան քեզի, քեռի՛ ազնիւ,
Շնորհակալիք անկեղծ, անթիւ:

ԱՄԷՆՔԸ

Կեցցե՛ն գետնախընծոր,
Զիթապտուղ, խորտիկ չոր:

18839

2013

ՇԱՐ ԹԱՏՐԵՐԳԱԿԱՆ

1. Թշնամութիւն եւ Հաշտութիւն

Խառն խումբի համար:

2. Պանդոկի գողը

Մանչերու համար:

3. Սպիտակ տափատը կամ Ակամայ մարզիկը

Խառն խումբի համար:

4. Թատերափորձ մը (մամլոյ տակ)

Աղջիկներու համար: